

Matti Laitala in memoriam

Geologian tutkimuskeskuksen kallioperäosaston geologi ja Helsingin yliopiston kallioperägeologian dosentti Matti Edvard Laitala poistui keskuudestamme 84 vuoden ikäisenä Jorvin sairaalassa maaliskuun 2. päivänä 2009.

Matti Laitala syntyi joulukuun 8. päivänä 1924 Kalajoella, mistä hänen Jaakko-isänsä oli ostanut Alaskan kultamailla hankkimillaan rahoilla maatilan, jonka komea päärakennus toimi myös matkustajakotina. Matti pääsi ylioppilaaksi Raudaskylän lukiosta keväällä 1943. Varusmiespalvelus jatkosodan lopulla vei nuorukaisen rintamalle ja hän osallistui taisteluihin Laatokan koillispuolella sekä aselevon jälkeen Lapin sotaan.

Sodan jälkeen seurasi opiskelu Helsingin yliopistossa, mistä hän valmistui Pentti Eskolan oppilaana filosofian kandidaatiksi helmikuussa 1955. Jo opiskeluaikana hän oli harjaantunut Geologisen tutkimuslaitoksen kesäapulaisena kallioperäkartoit-

tukseen ja valmistuttuaan hän siirtyi pysyvästi tutkimuslaitoksen kallioperäosastolle. Kallioperäosaston peruspalkkaisen geologin virasta hän siirtyi eläkkeelle vuoden 1989 alusta.

Pohjanlahden rannikon kasvattina Matti Laitala oli jo kesäapulaisaikoinaan tullut mukaan saaristokartoitukseen, ja tämä suuntaus jatkui valmistumisen jälkeenkin. Suomenlahden saariston kallioperä on lähes yksistään Matin kartoittamaa. Silloisissa oloissa kartoitus oli yksinäisen miehen työtä, ja aluksena oli aluksi ikälopulla perämööttorilla varustettu avovene. Mutta Matilla oli työn vaatimaa määrätietoisuutta ja tyyntä harkintaa, ja kenttätöet sujuivat hyvin. Korkeatasoisia karttalehtiä ja niiden selityksiä ilmestyi tasaiseen tahtiin, aluksi pitkin Suomenlahden rannikkoa Haapasaaren alueelta idässä Hangon alueelle lännessä, ja myöhemmin Pohjanlahden rannikolta Kokkolan, Pietarsaaren ja Vexalan karttalehdet.

Pellingin aluetta kartoittaessaan Matti joutui perehtymään syvällisesti vaikeisiin paleovulkanologisiin kysymyksiin. Metamorfoituneiden vulkaniittien primäärirakenteiden tulkinnassa ja kivien alkuperän selvittämisessä oli Islantiin 1962 tehdyllä opintomatalla varmasti suuri merkitys. Tutkimusten tulokset Matti esitti 1973 ansiokkaassa väitöskirjassaan *On the Precambrian bedrock and its structures in the Pelling region, South Finland*. Pellinki onkin nykyisin yksi Etelä-Suomen svekofennisen orogeniavyöhykkeen avainalueita. Kuvaavaa on, että Matti teki väitöskirjatyönsä ja siihen liittyvät jatko-opinnot kaikessa hiljaisuudessa, niin että tieto väitöstilaisuudesta tuli työtovereille täytenä yllätyksenä.

Karttalehtitöiden ja väitöskirjan lisäksi Matti Laitala julkaisi useita tieteellisiä artikkeleita kallioperägeologisista aiheista eri sarjoissa, artikkeleita Facta- ja Spectrum-tietosanakirjoissa sekä joukon kirja-arvosteluja.

Matin asiantuntemusta Suomen geologian tuntijana hyödynnettiin myös Turun ja Helsingin yliopistoissa, ja Helsingin yliopiston kallioperägeologian dosentiksi hänet nimitettiin 1983. Matin antama kallioperägeologian ja -kartoituksen opetus olikin erittäin hyödyllistä aikana, jolloin opiskelijoilla ei enää ollut käytännön harjoittelupaikkoja samassa määrin kuin aikaisemmin. Matti tiesi, minkälaista opetusta opiskelijat tarvitsivat, ja hänen kurssinsa olivat suosittuja.

Matti Laitalan lukuisista luottamustehtävistä mainittakoon toiminta Vasaran puheenjohtajana, Suomen Geologisen Seuran sihteerinä, Geologi-lehden päätoimittajana, Vuorimiesyhdistyksen geologi-

jaoston johtokunnan jäsenenä ja Geologiliiton varapuheenjohtajana.

Matti Laitala oli henkilönä miehekäs, selkeästi ajatteleva ja rauhallinen. Hän oli aina ystävällinen ja avulias, ehdottoman rehti ja oikeudenmukainen. Henkilökuvaan kuului vielä se, että hän sopivissa tilanteissa oli mainio keskustelija ja tarinankertoja. Geologisen tutkimuslaitoksen kahvila-ruokalaan Matti tuli usein työtoverinsa Mauno Lehijärven kanssa, ja heidän pöydässään saattoi silloin viettää rattoisan tuokion työkiireitten lomassa. Miellyttäviä olivat myös vierailut Matin ja Britan kauniissa Lipparinteen-kodissa, kuunnellen Matin hauskoja ja joskus vähän jännittäviäkin muisteluja saaristokartoituksen ajoilta tai kertomuksia Jaakko Laitalan ja tämän veljen seikkailuista Alaskan erämaissa ja kultakentillä. Näihin kertomuksiin toivat oman lisänsä Amerikkaan jääneen veljen poikien vierailut Suomessa.

Eläkkeellä ollessaan ei Matti enää tieteellistä geologiaa harrastanut, vaan seurasi tapahtumia sivusta. Sen sijaan hän omistautui perheelleen ja puusepän harrastuksilleen, mistä osoituksena ovat kauniisti entisöity antiikkipöytä ja -kaappi Britan keittiössä. Myös oluen ja kotiviinin teko onnistui mainiosti.

Matti Laitala oli korkean tason ammattimies kallioperägeologian alalla. Ihmisenä hän oli hyvin arvostettu ja pidetty. Kaikki ymmärtävät, että hänellä olisi ollut kapasiteettia enempiäkin, mutta ei ollut pyrkyä.

ILMARI HAAPALA